

EU:s strategi för den Adriatisk-Joniska regionen 2013/14:FPM94

Statsrådsberedningen

2014-07-04

Dokumentbeteckning

KOM (2014) 357

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om Europeiska Unionens strategi för den adriatisk-joniska regionen

Sammanfattning

Kommissionen har den 17 juni 2014 presenterat ett meddelande om en EU-strategi för Adriatisk-Joniska regionen som syftar till att fördjupa samarbetet mellan EU-medlemsländer och icke-EU-länder i regionen för att komma tillrätta med utmaningar och möjligheter som är specifika för regionen. Det övergripande målet är att främja ett ekonomiskt och socialt välbefinnande i regionen genom satsningar för en hållbar tillväxt och sysselsättning, exempelvis genom satsningar på innovativ blå tillväxt och bättre transportförbindelser. Meddelandet stödjer sig på de erfarenheter och lärdomar som har dragits från arbetet med EU:s nuvarande makroregionala strategier för Östersjö- och Donauregionen. Regeringen stödjer förslaget allmänna inriktning.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Genom Europeiska rådets slutsatser från 13-14 december 2012 uppmanades kommissionen att presentera en ny EU-strategi för Adriatisk-Joniska regionen innan slutet av 2014. Det blir den tredje makroregionala strategin i räkningen efter EU:s strategi för Östersjöregionen (2009) och EU:s strategi för Donauregionen (2011). Framtagandet har i stort följt samma modell som för tidigare makroregionala strategier, det vill säga genom en bred förankringsprocess bland berörda parter.

Adriatisk-Joniska regionen har mer än 70 miljoner invånare och omfattar såväl stora havsområden som kust- och landområden. Strategin bygger på Adriatisk-Joniska Initiativet, vilket är ett mellanstatligt samarbete som syftar till att främja politisk och ekonomisk stabilitet i regionen. Strategin inkluderar även den maritima EU-strategi som antogs av kommissionen år 2012 (KOM (2012) 713). Totalt åtta länder berörs, varav fyra EU-medlemsländer: Grekland, Italien, Slovenien och Kroatien, och fyra icke-EU-länder: Montenegro, Albanien, Bosnien och Hercegovina och Serbien. Strategin är även öppen för andra parter i regionen.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens meddelande redogör för behoven av men också möjligheterna till en smart, hållbar och inkluderande tillväxt i Adriatisk-Joniska regionen - en region präglad av politiska och ekonomiska svårigheter. Övergripande mål för strategin är att främja ett hållbart ekonomiskt och socialt välbefinnande i regionen. Detta ska ske genom att skapa tillväxt och sysselsättning och genom att öka regionens attraktivitet, konkurrenskraft och förbindelser, samtidigt som man skyddar miljön och ser till att ekosystemen i havs- och kustområdena är sunda och i balans. Samarbetet avser även att bidra till att främja EU-integrationen för länderna på västra Balkan. Strategin förväntas generera ett EU-mervärde genom ett mer samordnat tillvägagångssätt av relevant EU-politik och EU-strategier inom regionen, såsom Europa 2020-strategin.

Förslaget till en ny makroregional strategi drar nytta av det mellanstatliga samarbetet som redan är etablerat i regionen genom Adriatisk-Joniska Initiativet, och den maritima strategin för området. Lärdomar har också dragits från EU:s befintliga makroregionala strategier och förslaget har anpassats till de rekommendationer som gavs i kommissionens meddelande om makroregionala strategiers mervärde (2012/13: FPM 139). Bland dessa lärdomar framhålls särskilt vikten av att begränsa antalet fokusområden och att säkerställa deltagande länder och regioners engagemang och ansvarstagande.

Utmaningar och möjligheter

Strategin har utformats med utgångspunkt i ett antal utmaningar och möjligheter som är specifika för regionen. När det gäller de *största utmaningarna* omnämns särskilt:

- Socioekonomiska skillnader, både vad gäller BNP per capita och när det gäller arbetslöshetsnivån, är skillnaderna stora i regionen;
- Bristande transport och infrastruktur i synnerhet i sammanlänkning av länder som sedan länge är EU-medlemmar och övriga länderna.
- Brister inom energiområdet där elnäten är otillräckligt sammankopplade och det krävs investeringar för att säkerställa en effektiv och diversifierad gasförsörjning.

- Hot mot miljön och ekosystemen till följd av ökad användning av havs- och kustområdena (i likhet med Östersjön är Adriatiska havet både grunt och halvslutet).
- Klimatförändringar i form av stigande havsnivåer, översvämning, torka, erosion och skogsbränder ställer bland annat krav på katastrofriskhantering och riskbedömning.
- Bristande institutionell kapacitet skapar problem när det gäller samarbete över gränserna och samordning mellan olika politikområden, samt problem med korruption.

Störst möjligheter för smart, hållbar och inkluderande tillväxt återfinns inom följande områden:

- Blå ekonomi och blå tillväxt har potential att generera tillväxt och skapa nya jobb.
- Bättre förbindelser mellan land och hav inom regionen, samt bättre intermodala transporter skulle förbättra konkurrenskraften.
- Bevarande av kulturarv, naturarv och biologisk mångfald vilket hör till regionens främsta tillgångar.
- Hållbar turism, där det finns utrymme att både utvidga marknaden och förlänga säsongen vilket bland annat gynnar små och medelstora företag (SME).

Åtgärder - handlingsplanen

Strategins genomförande beskrivs i detalj i en separat handlingsplan som löpande kommer att uppdateras och som har utformats runt fyra strategiskt viktiga pelare: 1. *Blå tillväxt*; 2. *Sammankoppla regionen*; 3. *Miljö kvalitet*; 4. *Hållbar turism*. Forskning, innovation och SME:s utveckling kommer tillsammans med kapacitetsuppbyggnad och kommunikation att vara övergripande aspekter som löper genom samtliga tematiska områden. Dessutom ska begränsning av och anpassning till klimatförändringar och katastrofhantering vara övergripande principer för alla fyra pelare. Under varje pelare föreslås ett antal mål och åtgärder som ska vara vägledande för det genomförande arbetet.

Varje pelare samordnas av två länder från berörda ministerier, ett EU-medlemsland och ett icke-EU-medlemsland, i nära samarbete med aktörer i regionen och i konsultation med kommissionen, relevanta EU- och regionala organ. Det genomförande arbetet ska ske med ett brett deltagande av aktörer inom regionen från olika beslutsfattande nivåer och inom privata och icke-statliga sektorn. Ett tvärsektorielt arbetssätt ska eftersträvas tillsammans med ett effektivt nyttjande av befintliga samarbeten inom regionen. Kommissionen förordar likaså samordning med andra initiativ och samarbeten i angränsande områden, såsom andra makroregionala strategier (EU:s strategi för Donauregionen och kommande strategi för Alpregionen). Nedan följer en uppräknig av de fyra pelarna med tänkbara mål för respektive samsarbetsområde:

Koordineras av Grekland och Montenegro. Syftar till att skapa innovativ tillväxt inom verksamheter med koppling till havet. Satsningar inom följande tre ämnesområden ska bidra till detta: blå teknik, fiske och vattenbruk, samt förvaltning och tjänster inom relevant verksamhet. Exempel på föreslaget mål är antagandet av fleråriga fiskeriförvaltningsplaner som ska genomföras i hela regionen.

2. *Sammankoppla regionen*

Koordineras av Italien och Serbien. Syftar till att förbättra sammankopplingen av transport- och energinät inom regionen och med resten av Europa. Satsningar inom följande tre ämnesområden ska bidra till detta: sjötransporter, intermodala förbindelser med inlandet, och energinät. Exempel på föreslaget mål är att minska tiden för gränsövergångar inom regionen med hälften till år 2020.

3. *Miljökvalitet*

Koordineras av Slovenien och Bosnien och Hercegovina. Syftar till att förbättra miljökvaliteten i regionen, med hänsyn till havs- kust- och landbaserade ekosystem. Satsningar inom två områden: marina miljön, och gränsöverskridande livsmiljöer på land och biologisk mångfald, syftar till att generera en god miljöstatus för ekosystemen i havs- och kustområdena, minska föroreningar till havs, begränsa, minska och kompensera för hårdgöring av mark, minska luftföroreningar, och hejda förlusten av biologisk mångfald och förstöring av ekosystem. Exempel på mål är att 10% av ytan i Adriatiska havet och Joniska havet ska omfattas av marina skyddsområden år 2020, i enlighet med internationella åtaganden.

4. *Hållbar turism*

Koordineras av Kroatien och Albanien. Syftar till att ta tillvara på och utveckla regionens fulla potential när det gäller innovativ, hållbar och ansvarsfull kvalitetsturism. Detta ska uppnås genom satsningar för ett diversifierat turismutbud och en hållbar och ansvarsfull turistnäring. Exempel på mål är en 50-procentig ökning av antalet turister under lågsäsong.

Genomförandet

Likt EU:s tidigare makroregionala strategier följer även denna strategi de tre grundläggande principerna om ingen ny EU-finansiering, inga ytterligare formella EU-institutioner och ingen ny EU-lagstiftning. Strategin ska istället tillämpa ett mer samordnat arbetssätt med bättre nyttjande av befintliga institutioner, ett mer samordnat genomförande av befintlig EU-politik och lagstiftning, och ett effektivt nyttjande av EU:s befintliga resurser. Strategin kommer att till stor del genomföras genom gränsöverskridande samverkan i projektform i likhet med övriga makroregionala strategier och drar nytta av att lanseras i inledningsskedet av den finansiella programperioden för 2014-

2020. Europeiska struktur- och investeringsfonderna utgör betydande medel och möjligheter, men också andra EU-fonder och program är relevanta för strategin såsom Horisont 2020, LIFE, COSME med flera. Andra finansieringsmöjligheter möjliggör deltagande av tredje land, vilket är väsentligt för strategins genomförande.

2013/14:FPM94

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Ingen inverkan på svenska regler. EU:s makroregionala strategier baserar sig på frivilliga insatser i de berörda länderna och genom befintligt regelverk.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Inga budgetära konsekvenser följer av kommissionens meddelande. Mot bakgrund av Sveriges budgetrestriktiva hållning bör Sverige agera för att ekonomiska konsekvenser för EU:s makroregionala strategier begränsas. EU:s makroregionala strategier bygger på budgetneutral grund och ska genomföras inom ramen för befintliga medel.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar strategin och dess huvudsakliga inriktning vilken syftar till att främja ett hållbart ekonomiskt och socialt välbefinnande i regionen. Ett stort mervärde är också att strategin ska bidra till att underlätta EU-integrationen för länderna på västra Balkan. Strategin har goda förutsättningar att stärka makroregionalt samarbete i stort genom att bidra till erfarenhetsutbyte och utbyte av goda exempel.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte sänts på remiss.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt då meddelandet inte innehåller lagstiftningsförslag.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt då meddelandet inte innehåller lagstiftningsförslag.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Slutsatser om kommissionens förslag till en ny makroregional EU-strategi för Adriatisk-Joniska regionen kommer att antas av rådet för Allmänna frågor under det italienska ordförandeskapet hösten 2014.

4.2 Fackuttryck/termer

-